

ОПТОВАРУВАЊЕ СО БОЛЕСТИТЕ ПРЕДИЗВИКАНИ СО НЕБЕЗБЕДНА ХРАНА – ДОМИНАНТНИ ОПАСНОСТИ НА ГЛОБАЛНО И НАЦИОНАЛНО НИВО

проф. Д-р Гордана Ристовска
Институт за јавно здравје на РМ

ВОВЕД

Болестите поврзани со храната се значајна причина за морбидитет и морталитет и имаат значајно влијаните на соцоекономскиот развој ширум светот.

Оптоварувањето со болестите од небезбедна храна не беше познато за хемиските контаминенти и паразитарните болести.

Епидемиолошките податоци сеуште се инсуфициентни особено во земјите во развој и неразвиените земји.

Вовед

Лесно воочливи алиментарни инфекции често остануваат без идентификација на причинителот, непријавени или недоволни истражувани и можат да бидат видливи само ако се стават во контекст на јавноздавствен проблем или предизвикаат економски импакт.

Цел - да се евалуираат доминантните опасности на глобално и национално ниво во однос на безбедноста на храната и болестите поврзани со нив.

Метод:

- Анализа на наодите од експертската група за глобално оптеретување на болестите со посебен осврт на Европскиот регион.
- Анализата на национално ниво е извршена врз основа на податоците од годишните извештаи за работа на Институтот за јавно здравје и реализација на програмата јавно здравје.

Резултати

СЗО преку својата експертска група за прв пат изврши проценка на инциденцата, морталитетот и DALY за болестите поврзани со храната.

Во глобалната проценка вклучени се 31 глобални опасности кои предизвикуваат 32 болести од кои

- 11 агенси кои предизвикуваат гастроинтестинални тегоби,
- 7 инвазивни инфективни агенси,
- 10 хелиминти и 3 хемикалии.

31 глобални опасности предизвикале

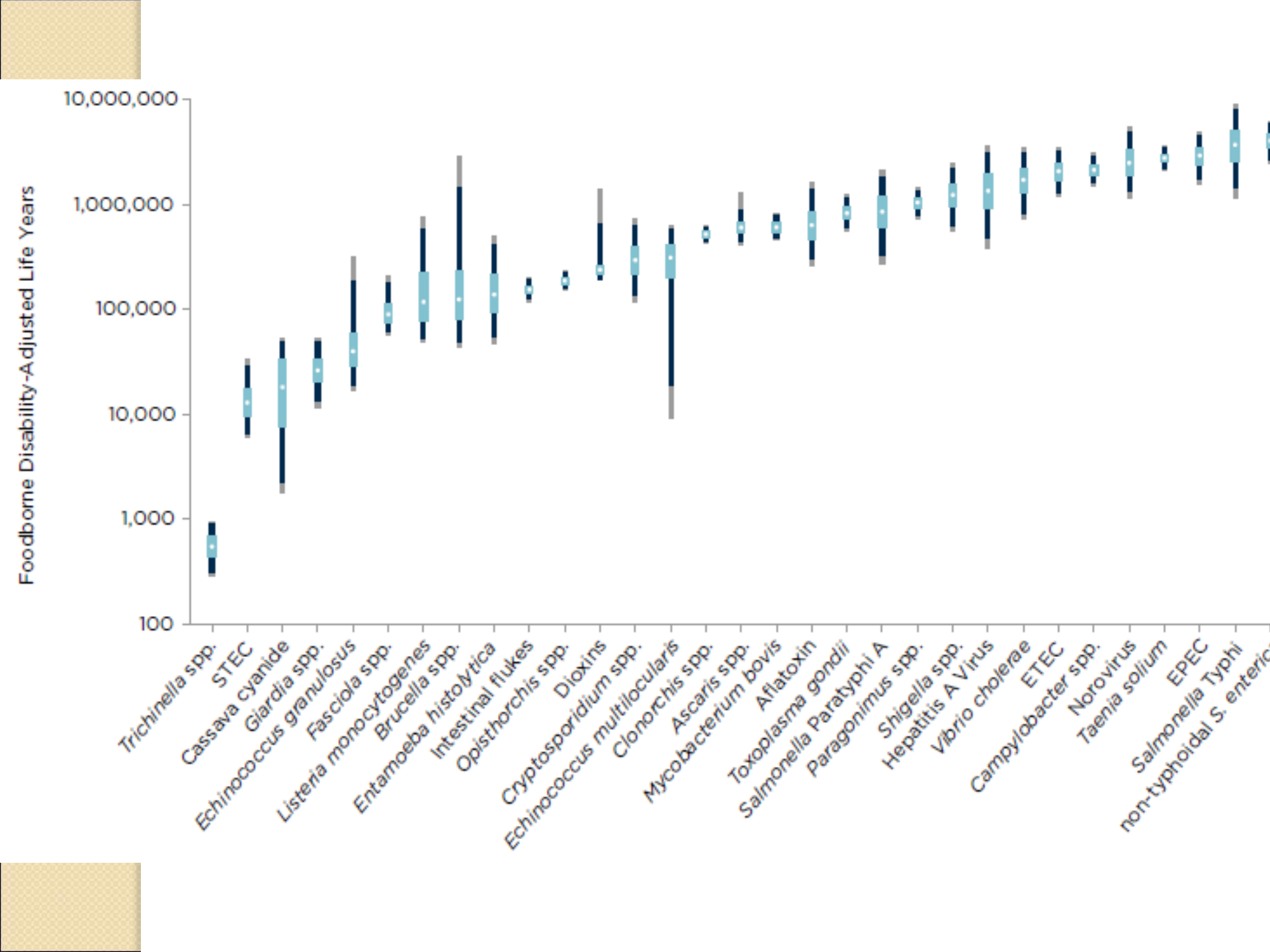
- 600 милиони заболени лица на глобално ниво,
- 420 00 смртни исходи и
- 33 000 000 DALY во 2010

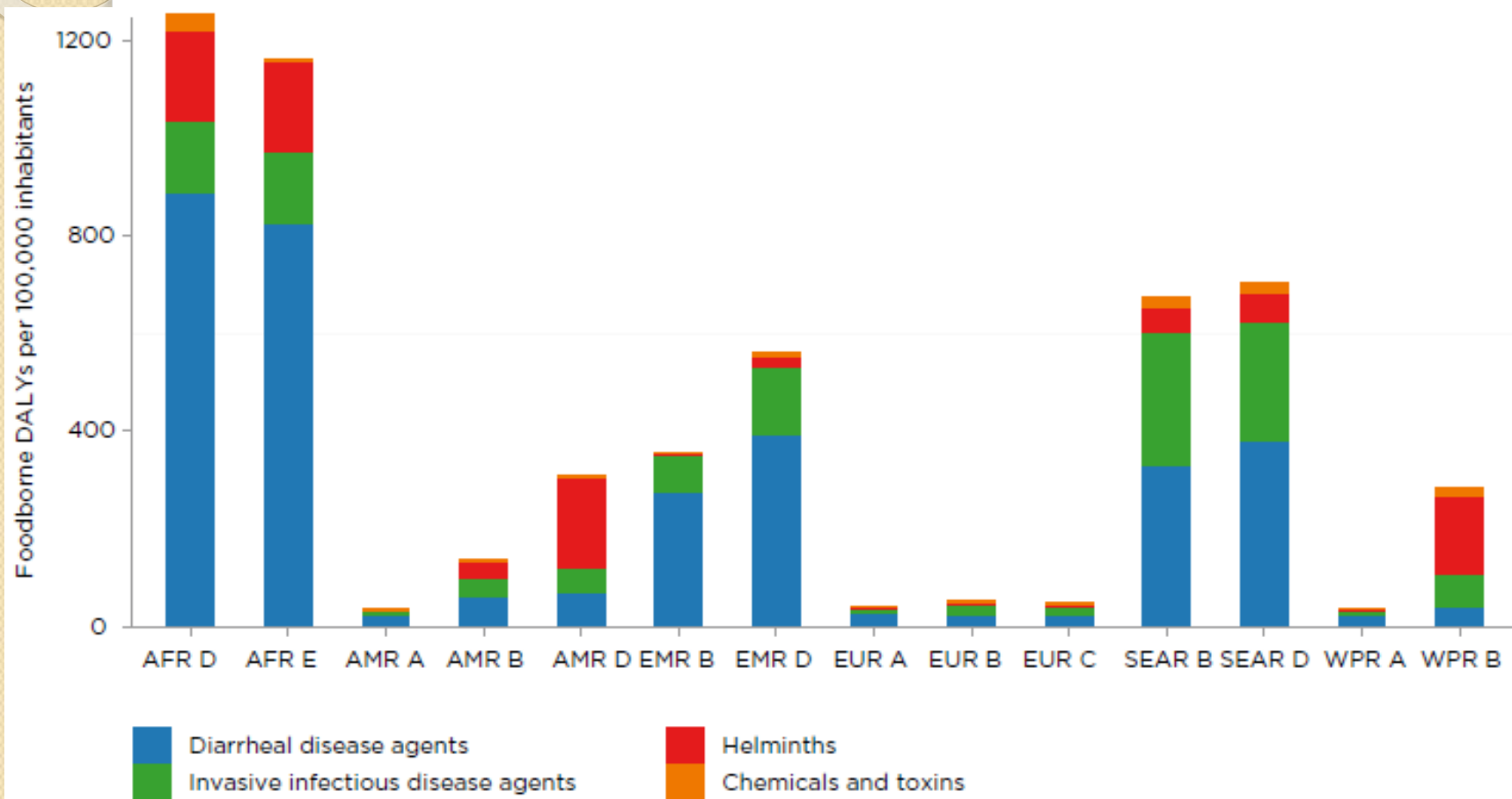
Извор:WHO estimates of the global burden of foodborne diseases: foodborne disease burden epidemiology reference group 2007-2015.

- Најчеста причина биле Norovirusi, Campylobacter spp, Salmonella enterica, Hepatitis A, EPEC, EHEC,
- Притоа најпогодени се децата на возраст до 5 години, и на нив припаѓа 40% од оптоварувњето со болестите.

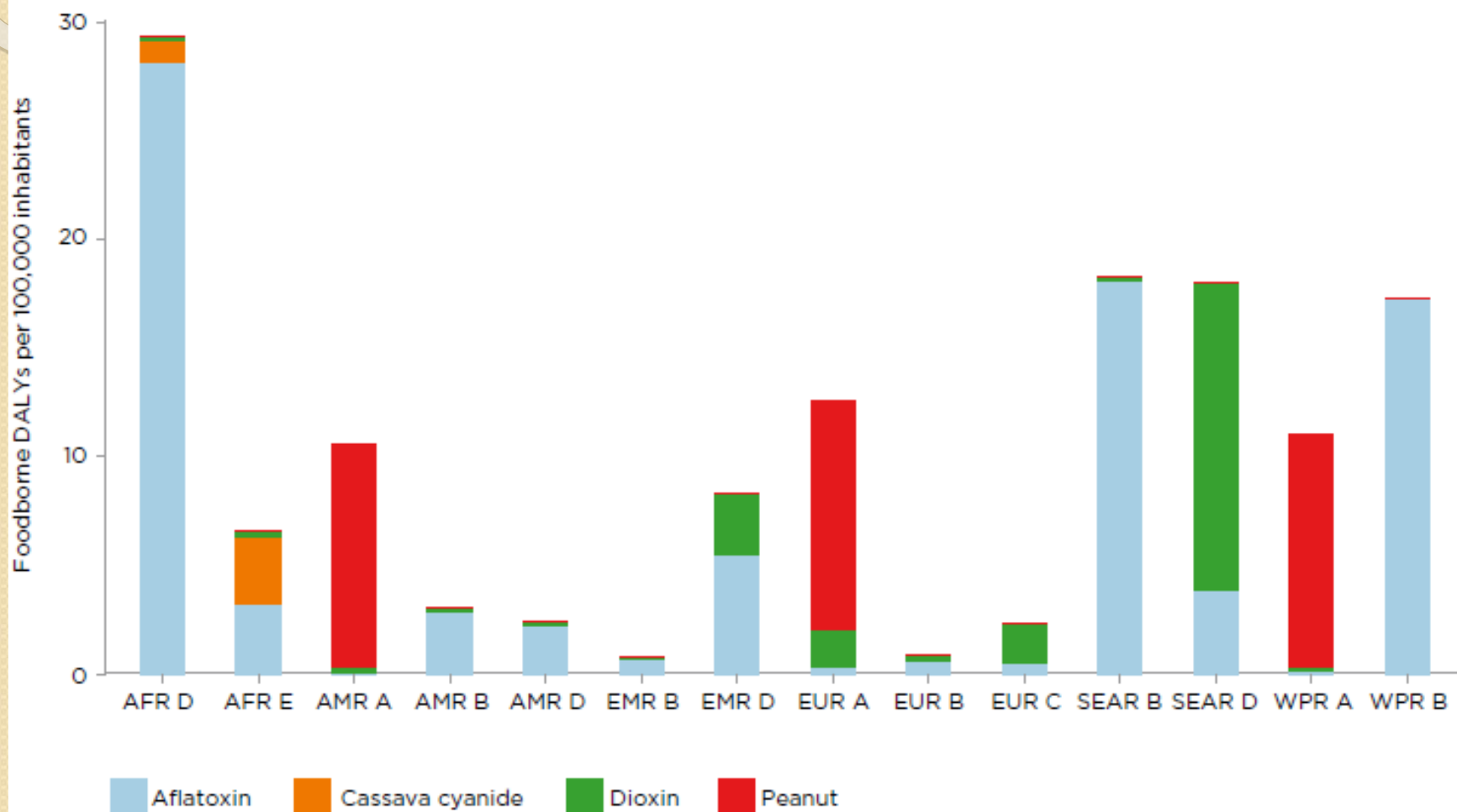

DALY/100 000 жители

После опсежна дискусија експертската група одлучила да бидат вклучени следните хемиски агенси: афлатоксини, цијаниди во cassava, алергени во кикриките, диоксини, метилжива, олово, арсен и кадмиум

Европски регион ЕУР Б

	YLL	DALY	incidenca/ 100 000	YLL/ 100 000	DALY /100 000
All Hazards	16,157	29,041	4,342	93	168
Diarrheal disease agents	10,537	13,513	3,964	61	78
Viruses	931	1,194	2,311	5	7
Norovirus	931	1,194	2,311	5	7
Campylobacter spp.	1,029	3,589	750	6	21
Enteropathogenic E. coli	0	1	10	0	0
Enterotoxigenic E. coli	0	1	9	0	0
Shiga toxin-producing E. coli	89	93	12	0	0
Non-typhoidal S. enterica	7,955	8,053	601	46	47
Shigella spp.	101	103	8	0	0

	YLL	DALY	incidence/ 100 000	YLL/ 100 000	DALY /100 000
Protozoa	69	92	163	0	0
Cryptosporidium spp.	69	75	39	0	0
Entamoeba histolytic	0	0	0	0	0
Giardia spp.	0	13	119	0	0
Invasive infectious disease agents	4,286	11,766	241	25	68
Hepatitis A virus	715	744	23	4	4
Brucella spp.	124	133	2	0	0
L. monocytogenes	179	182	0	1	1
Mycobacterium bovis	14	16	0	0	0
Toxoplasma gondii	1,715	8,881	195	10	51
Helminths	775	2,645	96	4	15
Chemicals and toxins	0	199	0	0	1
Aflatoxin	0	0	0	0	0
Cassava cyanide	0	0	0	0	0
Dioxin	0	199	0	0	1

Состојба во РМ

Инциденца на 100 000 за некои

болести поврзани со небезбедна храна

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ентероколитиси	586,2	716,9	625,6	582,2	512,3	589
АТИ	59,9	69,4	46,3	45,5	44	27,8
Salmonellosis	9	13,7	11,9	12,7	9,9	16,8
Инфекции со E.coli	0	6	4,9	3,9	7,8	10,9
Hepatitis A	15,2	14,7	9,2	4,9	28,2	7,6
Shigelosis	1,2	0,8	1,1	0,4	1,1	0,3
Listeriosis	0	0	0	0	0,5	0,1
Campilobacteriosis	0	0	0,1	0,1	0,1	0,1
Brucellosis	8.2	4.7	4	1.8	1.9	1.1
Echinococosis	1.9	1.6	0.9	1.3	1	0.9

Извор: Годишен извештај за реализација на националната годишна програма за јавно здравје за 2015 година

Контаминација со микотоксини

Година	Вкупен број Примероци увоз	контамин ирани	Домашно производс тво и промет	контамини рани
2010	2953	2 / 0,06%	314	0
2011	2144	0	98	0
2012	2600	1 / 0,03%	166	0
2013	2564	0	370	0
2014	3629	9/0,2%	451	6 /1,3%
2015	4437	5 /0,1%	398	8/ 2%

Извор: Годишен извештај за реализација на националната годишна програма за јавно здравје за 2010 - 2015 година

Метали во зеленчук

Година на истражување	ВИД ЗЕЛЕНЧУК	олово	кадмиум
2011	листет	0,298	0,108
	коренест	0,265	0,101
2014	листет	0,04	0,008
	коренест	0,012	0,019
2015	листет	0,039	0,189
	коренест	0,012	0,025
2016	листет	0,024	0,1
	коренест	0,012	0,046

Заклучок

- Болестите поврзани со храната се значајна причина за морбидитет и морталитет и имаат значајно влијаните на социоекономскиот на глобално ниво. Прецизна информација за оптоварување со болестите е корисна за креаторите на политики за алокација на соодветни ресурси за контрола на безбедноста на храната на локлано и регионално ниво, но и за унапредување на јавното здравје.